

Научна конференција *Савремена филолошка проучавања младих истраживача* одржана је на Филозофском факултету Универзитета у Нишу по трећи пут. Ова конференција намењена је младим истраживачима и њен растући значај и релевантност потврђује и овај зборник. Актуелне теме из области лингвистике и науке о књижевности обрађене су адекватно, темељно и у складу са најновијим теоријским оквирима. У зборнику се налази 12 радова из области проучавања језика и 10 радова из области науке о књижевности. На крају зборника налази се рад пленарног предавача из области методике наставе српског као страног језика.

Први део зборника посвећен је лингвистичким истраживањима и отвара га компаративна студија преводних еквивалената глагола крађе у енглеском и шпанском језику, аутора Лане Јовановић. Наиме, како енглески језик припада језицима са сателитским оквиром док шпански припада језицима са глаголским оквиром, очекује се да дође до одређених промена у информацијама при преводу догађаја кретања – у овом случају глагола из семантичког поља *крађе*. Резултати студије показали су да је проценат губитка информација већи у преводу са шпанског на енглески, што даје нове увиде и отвара додатна питања за потоња истраживања. Анализа именичких германизама из области кулинарства, аутора Катарине Минић, резултирала је класификацијом ексцерпираних германизама у пет група израза. Анализа спроведена у раду показује и да код највећег броја анализираних германизама значење лексеме остаје непромењено, као и да су готове све анализиране лексеме настале од именице. Ово истраживање представља значајан допринос не само као лингвистичка студија већ може имати практичну примену у настави српског језика као матерњег, али и бити основа за нека будућа истраживања из области језичког контакта. Рад Ксеније Стаменковић анализира положај асиндетских реченица у систему сложених реченица у српском језику, одлике оваквих реченица, као и начине њихове класификације. Ауторка издваја као најадекватније становиште према којем се безвезничке реченице разматрају засебно и закључује да се подела оваквих реченица заснива првенствено на семантици те да би пажњу требало усмерити на стилогене функције асиндетских реченица, вишезначне асиндетске реченице, њихову улогу у разговорном стилу, као и на разлике између синдетских и асиндетских реченица на свим плановима комуникације. Коауторски рад Радмиле Костић и Тамаре Арсић о фразеолошким јединицама у роману *Очеви и деца* И. С. Тургењева и проблему њиховог превода на српски језик може имати значајан допринос у оквиру транслатолошких студија. Како фразеолошке јединице представљају својеврстан изазов при превођењу, лингвистичке студије које за предмет имају управо наведену проблематику представљају значајан корак ка унапређивању преводилачких пракси. Анализа спроведена у овом раду указује на одређене проблеме при превођењу фразеолошких јединица (нпр. непознавање да је у питању фразеолошка јединица) и показује да се фразеолошке јединице не морају нужно преводити еквивалентним фразеологизмом, али да се мора водити рачуна о очувању поруке и њеног смисла. Проблематика преводних еквивалената наставља се радом Марије Шуњеварић који се бави испитивањем превођења партиципа са немачког на српски језик. Корпус истраживања чине примери из приповетке *Преображај* Франца Кафке. Квалитативно квантитативна анализа спроведена у овом раду показала је да су као потпуни кореспонденти најзаступљенији придеви из разлога што се поклапају и по формалним и по семантичким обележјима, али и да у српском језику постоји широк спектар начина којима се партиципи могу превести. Зборник садржи и рад који представља истраживање фонетског система српског језика у идиолекту билингвалног говорника румунског порекла, аутора Милице Тимић. Рад показује да се фонетски систем испитиваног идиолекта у већој мери поклапа са инвентаром стандардног језика, али уочавају се и у раду описују атестиране разлике што представља својеврстан допринос анализи идиолекта билингвалног говорника румунског и српског језика и отвара могућности за даља истраживања на прикупљеној језичкој грађи. Иако сврстан у лингвистички део зборника, рад Катарине Лазић о еуфемизмима у голооточком дискурсу заправо представља прегледни рад пар студија о Голом отоку и културолошки коментар на већ издвојене појмове и појаве.

Коауторски рад Катарине Бујков и Наташе Агбабе за циљ је имао да утврди која глаголска времена и глаголске структуре задају навише проблема у усвајању енглеског језика, а у теоријским оквирима контрастивне анализе и анализе грешака. Анализа је показала да су грешке најчешће код структура које немају формалног кореспондента у српском језику. Резултати овог и сличних истраживања могу бити значајни за примену у настави енглеског као страног језика. Све је више радова који се баве особеностима машинског превођења, па се тако и у овом зборнику нашао рад Невене Манић који за предмет има преглед преводних решења машинског и људских преводаца. Како системима за машинско превођење посебан изазов представља превод фразеолошких јединица, овај рад анализира преводе фразеологизама из семантичког поља хране. Резултати овог истраживања потврђују да системи за машинско превођење немају адекватне капацитете за изналажење квалитетних преводних еквивалената за анализиране фразеолошке јединице. Оваква истраживања могу допринети побољшању система за машинско превођење. Следи рад Арсенија Сретковића који се бави анализом стилских средстава којима се остварује сликовитост у горанским народним песмама, а која за циљ има осветљавање најзначајнијих стилских средстава која доприносе остваривању сликовитости применом дескриптивно-аналитичке методе. Рад представља релевантан додатак досад спроведеним истраживањима о становништву и говору Горе, а у области стилистичких истраживања која нису била заступљена. На крају лингвистичког дела зборника Марија Живковић даје интересантну анализу преводних еквивалената, али из творбене и семантичке позиције. Предмет рада јесу сложени именички неологизми у два различита превода (један из 1984. и један из 2022. године) романа *1984* Џорџа Орвела. Резултати показују да је највећи део ексцерпираних грађа настало композицијом док је далеко мањи број примера настао сложено-суфиксалном творбом. Када су у питању разлике између два превода издвајају се тенденције ка употреби различитих суфикса, као и творбених форманта, што може указивати да је један превод више у духу српског језика, али за овакве тврдње потребна су даља истраживања.

Радове из области науке о књижевности отвара анализа записа Исидоре Секулић о Београду, аутора Анице Радосављевић, којим се проширују досадашњи хоризонти проучавања поетике урбаног, конкретно поетике главног града Србије, у стваралаштву Исидоре Секулић. У следећем раду зборника Сара Јекић испитује и успоставља књижевно-историјски лик Мавра Ветрановића, што на основу његових књижевних дела, што на основу записа Ветрановићевих савременика о једном од најзначајнијих дубровачких ренесансних аутора. Дуња Соколовић испитује рецепцију и статус класика из допунске лектире за пети разред основне школе, те се у датом раду расветљавају проблеми везани за одабир дате лектире, њене предности и(ли) недостаци. Ленка Настасић истражује поетику приповетке „Марко Краљевић по други пут међу Србима“, њену позиционираност у Домановићевом прозном делу, те интертекстуалним везана анализиране приповетке са осталим приповеткама једног од наших најзначајнијих реалистичких писаца. Поетиком виртуелних наратива у Фонтеовој приповеци „Ја сам писац истине“ бави се Јован Ђорђевић, док наративизацију снова код Љубомира Симовића испитује Душан Петровић. Овим двама радовима зборник је добио значајне наратолошке студије. Значајне увиде о Јакшићевој „Неверној Тијани“, фигурацији фаталне жене, доноси Обрен Гојковић, а посебно значајно у његовој студији приказује се примењени постструктуралистички метод кроз који је сагледана Јакшићева приповетка. Наративизацијом болести и наративизацијом смрти бави се Маријана Стојковић у раду посвећеном роману *Гори Морава* Драгослава Михаиловића, где ауторка показује управо мотив смрти и мотив болести као једне од кључних у модернистичкој литератури. На предочени рад наслања се и истраживање Саре Стојановић која на ширем корпусу јапанске и америчке књижевности испитује мотив игре смрти, али и прати историјски развој датих игара, чиме свом истраживању обезбеђује значајан културолошки контекст. Теодора Новаковић у раду посвећеном испитивању књижевног представљања просвећеног бића у Десничином роману *Прољеће Ивана Галеба* истражује романеско обликовање просвећености, те у историјској перспективи српске књижевности успоставља одређену поетску блискост Доситеја Обрадовића и Владана Деснице.

У завршном раду зборника Александар Новаковић анализира културни, политички и економски значај наставе српског као страног језика. Подаци добијени у овом истраживању објашњени су дескриптивно. Изведени закључци упућују на то да је настава српског као нематерњег језика једна од најперспективнијих области у оквиру савремене србистике и да је

њен значај далеко већи од очекиваног. Наиме, истраживање спроведено у овом раду показало је да се економски, културни и политички утицаји, како на појединца тако и на друштво у целини, преплићу и утичу на бројне аспекте: стабилизацију тржишта рада, смањење стопе незапослености, увећање буџета, директних страних инвестиција, друштвеног производа и националног дохотка, ширење позитивних државотворних идеја и ставова, промену стереотипне слике о Србији и Србима, развој туризма као најважније привредне гране и бројне друге политичке, економске и културне аспекте нашег друштва. На самом крају рада аутор издваја проблеме са којима се настава српског као страног језика суочава, и позива на њихово решавање.

Препоручујем објављивање зборника са научног скупа *Савремена филолошка проучавања младих истраживача III* јер садржи радове из области лингвистике и теорије књижевности који се баве битним темама, отварају релевантна питања и предлажу сврсисходне правце за даља истраживања.

У Крагујевцу, 5. 5. 2025.

Доц. др Нина Манојловић